

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracija in ekspedicijska Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna števil. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Sedanje države.

(Dalje.)

So pa zdaj še druge človeške družbe, razun verskih in države same: kako deluje država njim nasproti?

Večjim družbam nasproti, kakor pokrajinam ali kronovinam ali provincijam ali kakor koli se že imenujejo, je država centralistična; ona priznava njihovo pravico le toliko, kolikor je k nji k pridružen; dežele, ki bi hotle braniti nji nasproti svoja prava, skuša si podvreči popolnoma. — Tako spodjeda tudi vsako prosto gibanje in življenje manjih sosesk in mestnih družb. Saj znano nam je iz lastne skušnje, kako zginja srenjam pravica za pravico, kako se spodkupa avtonomna vprava posamnih dežel pri nas, od kar so se vrinili nesrečni principi državnega absolutizma v popred toliko katoliško državo. — Istih načel poslužuje se tudi nasproti posamnim stanovom; namesti, da bi stanovsko razvrstitev, nastalo iz narave človeške, same varovala in gojila, jo kolikor moč razdira hoteča prisiliti vse v eno, brezoblično zmes. Kako podkopuje vrednost plemstva, pa ravno tako tudi kmetijstvo, da bi povzdignila veliko kupčevalstvo in tovarničarstvo, katero ji je zdaj punčica v očeh, dokler njena korist ne zahteva kaj drugega, znano je občno.

Ostaja nam še najmanjši, čisto naravna, prav za prav prvotna družba, to je družina, ker iz nje izvirajo vse druge; ker brez nje državi ni obstanka, ji je država tudi vedno skazovala posebno svojo skrb s tem, da ji je vzela še tako naravne pravice. Najpopred polastiti se hoče zakona, ki je podlaga družinskega življenja. Zakon je verska naprava;

Kristus povzdignil ga je k veljavi zakramenta. A država ne priznava te njegove veljave; nji je le naprava v pomnoževanje ljudstva; zato vpeljati hoče posilni civilni zakon, ki naj bi zgubil pglavitno lastnost krščanskega, neločljivost namreč, kajti ona nasprotuje omenjenemu namenu državnemu. — A samo s tem ne bi bilo državi pomagano, ko ne bi si prilastila tudi otrok, in to doseže ona s svojo šolo. Do šole nimajo pravice niti starši, niti cerkev. Šola ima namen izrediti dobrih podložnikov; ona je nada sedanjih materijalistov, ker v nji goji se jim zarod. In da se nihče ne odtegne tej oblaževalni moči šole, vpeljala je država šolsko silo in tako primorala starše, da pošiljajo svoje otroke v državna odgojišča.

In katero veljavo ima človek v državi?

Če je država vsemogočna, absolutna, je le ona sama zavoljo sebe, vse drugo v nji le zaradi nje; podložnik toraj velja le toliko, kolikor velja v državi, kolikor ji koristi. Kdor dela za njo, za tistega skrbi, kolikor ji je prav; a onih, ki ji ne morejo koristiti, rada bi se jih znebila; zadnja posledica tu je toraj izpostavljenje otrok, neusmiljenje do starčkov in neozdravljivo bolnih; seveda te posledice si država ne upa razglasiti, to bi preveč očitovalo njeno poživljenje; a da so jo Darwinisti semtertje v svojem „boji vsih zoper vse“ že izgovorili, je znano.

Če je država vir vsega prava, državljan nima nikakove pravice, in če jo ima, ima jo le toliko in dotlej, kolikor in dokler mu jo priznava država. Njej nasproti ne sme se sklicevati na pravico; če se sklicuje na njo, je puntar in država mora ga kaznovati.

Če država ne pozna npravnosti, kako bi li priznavala vest! Vest ji je le domišljija, pra-

zna beseda. „Postava je očitna vest“, to je njeno načelo. Nasprotno krščansko načelo: „Boga je bolj treba slušati, ko ljudi“ je državi nevarno, in oni, ki se opirajo na nje, v očeh države so vstajniki.

To so ob kratkem uki o moderni državi; taka je teorija. Da je materijalizem dosleden, to moramo mu obstati; da v resnici tudi dosledno tirja izpeljatev teh posledic, tudi ne moremo tajiti; vsaj odmeva svet od klica po ločitvi cerkve od države, zatiranji cerkve in njenih naprav, preganjanji duhovnov in redovnikov, civilnem zakonu, brezverski šoli itd.; in da on tudi djanstveno izpeljuje, kar more, to je gotovo tudi istinito; to vidimo povsod, kjer imajo liberalci državo v svoji oblasti. Kako toraj moremo zavrniti ta grozoviti uk, ki hoče tako satansko vgonobiti vse, kar smo dozdej spoštovali? Več poti je v ta namen; zavrniti moremo ga iz božjega razodenja, ki se ustavlja na vsaki strani temu bogokletnemu počenjanju; a ta dokaz veljaven bo le za verne, drugim ne bo zadostoval. Moremo ga zavrniti tudi s tem, da dokažemo, kako napčen in hudoben je princip, na katerem je zidan ves sostav, kako pogubilen in nasproten zdravni pameti in zgodovini človeški je materijalizem; s principom padejo tudi posledice. Še lažje umljiva in bolj vezalna je zadnja pot, koju sem si zvolil jaz, to je dokaz iz posamnih delov, ako dokažemo, da so posamni uki eden za drugim nespametni, protivni človeškemu umu in zgodovini, nasprotni vsemu zdravemu razvitku človeštva; kajti teorija, ki rodi take spačene uke, ona mora biti vseskoz neresnična, pogubna in hudobna.

(Konec sledi.)

Vzor pravega katolika in rodoljuba.

(Konec.)

Končal pa je izvrstni govornik tako-le:

„V svetem imenu Jezusovem in Marijinem vgasnili so naposled zveki onega krepkega glasa, ki je zemljo majal in stresal; in na to se je proti nebu vzdignil veliki in prekrasni duh, kojemu se je čudil ves svet. Odločeno mu ni bilo, dospeti v pozemeljskem telesu v Rim. A prišel je v duhu semkaj, in po svojej nežnej ljubezni umrl je tako rekoč tukaj. Kajti njegova poslednja volja je bila: moje truplo Irski, moje srce Rimu, moja duša nebesom. Kaka sporočila, kake zadnje naravnave so to! Katera veličastnejša in še pobožnejša oporoka na se misliti? Irška je njegova domovina, Rim njegova cerkev, v nebesih je njegov Bog. Bog, cerkev, domovina ali z drugimi besedami čast božja, svoboda cerkve, blagor domovine, — to so blagi pojedini predmeti njegove ljubezni. Ljubil je svojo domovino in zato jej je zapustil

svoje telo; še bolj je ljubil cerkev in sporočil jej je srce; še više kakor cerkev ljubil je Boga, in priporočil mu je svojo neumrjočo dušo. . . . „Porabimo torej prelepi nauk, kojega nam je podal v tako vrlem vzgledu tako veliki mož, ki je toliko storil za cerkev, za domovino in človeštvo. In ker je Daniel O'Connell kot krščanski državljan svojej domovini s pomočjo sv. vere priboril svobodo, in kot kristijan veri s pomočjo svobode pripravil slavo, ne ločimo tudi mi tega, kar je po Bogu in z Bogom zedinjeno in t. j. prava vera in prava svoboda. Dandanašnje mnenje in mišljenje evropskih narodov je to, da ničesar ne opravi svoboda brez vere, in vera ničesar brez svobode, in da so sovražniki vere pravi sovražniki svobode, kakor so sovražniki svobode pravi sovražniki vere. Kdor govori o veri brez svobode, imenuje človeško napravo; kdor govori o svobodi brez vere, izgovarja peklensko besedo. Vera brez svobode zgubi svoje veličanstvo, svoboda brez vere vso svojo mikavnost. Vera brez svobode zapade nizkosti, svoboda brez vere postane

anarhija. Svoboda odvzame veri, česar bi znala poniževalnega imeti; vera odtegne svobodi, kar ima divjega na sebi. Svoboda dela vero lepšo, kakor lepota krepost ljubeznjivo; vera brani svobodo kakor sol pred gnjilobo. . . .“

Še le avgusta 1. 1847 prenesli so se O'Connellovi ostanki v Irsko. Neizmerna množica zatopljen v žalost je spremljevala svojega predobrega očeta k poslednjemu počitku. Spomeniki blagega velemoža stoje v irskem kolegiji v Rimu in na dublinskem pokopališču; ali najboljši in nestrohljivi spomin živi v srcih irskega naroda, za kterega je živel in umrl, in kteri ga časti in ljubi z neugasljivo hvaležnostjo.

* * *

Opisali smo tako življenje slavnega moža, kterega skoro razumeti ne moremo. „O'Connell je Irka, piše kaj lepo Jakob Balmes, španjski učenjak. To je stališče, iz kojega moramo soditi tega znamenitega katolika, da ga cenimo po njegovej pravej vrednosti, da raz-

Angleško obnašanje.

Odkar je prišlo vzhodno vprašanje na dnevni red, prilastuje si Anglija odločno besedo in ga hoče na tak način rešiti, ki se mora naravnost nespodoben imenovati. Mogoče, da Angleška s svojim vedenjem v gaja zapadne Evrope, ktera neče spoznati, koliko se je v teku let evropski vzhod ojačil, zapad pa oslabil. Kdor pa ima to pred očmi, tistemu angleško nemožko in nedostojno obnašanje nikakakor ni merodajno, kakor se zlasti kaže v Berlinu. Ko so vse evropske velevlasti potrdile berlinski memorandum, odtegnila se je sama Angleška iz zgolj razžaljene gizdavosti, ker na shod ni bila povabljenja. Tačas je bilo še mogoče, reč mirno rešiti, toda Angleška je vse pokvarila. Čemu se je tedaj odtegnila in nastopila svojo pot, saj ni bilo o čem drugem govora, ko samo o zboljšanju stanja kristjanov, ktero je pozneje vendar tudi Angleška sama za potrebno spoznala? Čemu je bilo treba Abdul-Aziza umoriti? Saj poznejši sultan ni bil nič boljši. Namesto v Carigradu priporočati premembe, ki so tolikanj potrebne, podpihivala je Angleška Turke, naj se le upirajo drugim velevlastim. Še le potem, ko je ruski car zvedel, kako Angleška na tihem zoper Rusijo in zoper mir ruje, dal je Srbom in Črnogorcem dovoljenje, da so šli v boj, ker družega sredstva res več ni bilo, ko so velevlasti postale needine. Tako je prav za prav Anglija prouzročila srbsko-turško vojsko, iz ktere zna nastati velika evropska vojska, in Anglija je odgovorna za vso kri, kar je je bilo prelite in je še bo. Čemu so bile nadalje vse tiste komedije s tabori zoper turško politiko, če jih pa turkoljubno ministerstvo sme prezirati?

Angleška politika imenuje se turkoljubna, v resnici pa ni, in je Turkom več škodovala, nego koristila. Anglež tudi ni odkritosrčen prijatelj, na ktere ga bi se človek smel zanašati. Mogoče je, da Turka z obljubami podpore v boj spravi, potem pa kdo vè, kaj ko? Ako se Angleška sedaj v zadnjem trenutku, ko stopi konferencija skupaj, pametno vede in ruskim pravičnim željam pritrudi, potem se da reč še mirno rešiti, in Turek ne bo vsega zgubil; če pa Angleži pri svojem nemožatem kljubovanju ostanejo, potem ni druge poti, ko ta, da Rusija zgrabi za orožje, in vzdignil se bo vihar, ki bo največ škodoval Turčiji, ali jo celo popolnoma vničil. Kdo je tedaj boljši prijatelj Turčiji, ali Rusija, ki zahteva mirnim potom, naj Turčija vvede potrebne premembe,

ali Anglija, ki Turka podpihuje, naj se ne vda, in ga tako tira v pogubo? Takih prijateljev nas Bog obvari. Nemci Angleža dobro poznajo, za to se po nobeni ceni ž njim nočejo zvezati ter rajši držé z Rusom, ki ga poznajo, da je mož, ki ima značaj in moč, da pri besedi ostane in tudi krepko pritisne, kedar je treba. Iz vsega omahovanja angleške politike se vidi, da današnji Angleži niso več taki možje, kakor ob času prvega Napoleona. Grozé se sicer, pa se kmalo zopet umikajo, rožljajo z orožjem, pa so brž čisto miroljubni, kedar jim nasprotnik zobe pokaže. Nedavno se je Disraeli bahal, kake moči ima Angleška, in da se vojske ne vstraši; ko je pa Rusija začela na noge spravljati svoje vojaške čete, postali so Angleži naenkrat vsi moroljubni ter poslali Salisbury-a do velikih držav, da naj dela za mir, ter išče zaveznika, ki bi se dal za angleške koristi natepsti. Pa boje ga ne bodo dobili, če bi mu še toliko drobiža ponujali. Če so možje, zakaj se pa sami Rusu ne ustavijo, saj je Disraeli rekel, da nobena država nema takih sil, kakor angleška? Le nikar se tako širokoustiti, če hočete, da vas bo svet spoštoval!

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. novembra.

Avstrijske dežele.

V Zagreb se je te dni vrnil sovetnik vnanjega ministerstva g. Kraus, kateri je bil poslan v Dalmacijo in v granico, da se je prepričal o veliki revii, v kateri se nahaja do 10.000 beguncev, ki so sposobni za delo in ne dobivajo nobene podpore. Ker pa ne morejo dobiti nobenega dela, so brez vseh pomočkov, in ni čudo, da jih je do 5000 bolnih za legarjem, davico, hitrico itd.; v državni pokrajini so nasprot varni pred takimi boleznimi, kjer imajo redno podporo. Nadejamo se, da bode ministerstvo dovolilo v prihodnje podpore vsem brez razločka, in da bode pospeševalo ruske nasvete, da se begunci čim prej povrnejo v svojo domovino prosti turškega nasilja. To zahteva ne samo človekoljubje in krščanska omika, ampak tudi korist naše države, ktere trgovina trpi hudo že drugo leto pa nepopisljivo škodo hrvatskega trgovskega občinstva.

V Dalmaciji so se pretekli teden vršile volitve v deželni zbor, in narodna stranka ali prav za prav narod obhaja slavno zmago, kakoršne dosedaj še ni bilo. Izmed 41 izbranih zastopnikov jih 29 spada k čisto narodni stranki.

omajana zemlja stresa stare stolpe in ponosne palače kakor slabo trsje."

Velikanski duh O' Connellov še sedaj vodi in prešinja srca irskega naroda. Pripomagal je mnogo k sedanjemu pokretu na Angleškem, kjer se množi od dne do dne število katolikov; kjer se napravljajo ne le ljudske šole, nego celó vseučilišča s pravim katoliškim značajem. Čitatelji bodo vprašali, kako da je mogel O' Connell tako uspešno delovati. Vzrokov je več. Najpoglavitejši bi bili ti-le:

On ni ločil sv. vere od narodnosti. Vera in narodnost ste mu bile nerazrušljivo zvezane. Pravice sv. cerkve ni nikoli izdal ali popustil, da pridobi kake narodne pravice. Iz dolgoletne skušnje je spredel, da stoji in pade narodnost z vero. Ko je angleška vlada ponudila katoliškemu duhovniku državno podporo s tem pogojem, da si pridobi pravico, voliti in odstavljati više in niže duhovništvo, zavrgel je O' Connell odločno in nevoljno tako nevarno ponudbo, dobro vedé, da je bolje, ako redi narod sam neodvisno za narodni blagor res-

Vičina z dvema tretjinama bode razpravljala lahko tudi državno-vstavna vprašanja. Premenila bode lahko dosednji nepravilni volilni red, kateri je dajal na pr. 40.000 mestnim stanovnikom enako število zastopnikov kakor 400.000 kmečkim ali stanovnikom po deželi. Ker so izmed samostojnih zastopnikov nekteri zmérni in slovan-ki stvari ne zoperni, v danih okolišnih utegnejo celó glasovati za zjedinenje s Hrvatsko, ako se obravnavalo bode to vprašanje. Sploh pa se lože uméva sedaj srditost, s ktero so govorili na pr. Bonda, Bajamonti, Giskra o državnem namestniku baronu Rodiču, kateri je povdarjal, naj volitve godijo se prosto brez vladnega pritiskovanja.

Vnanje države.

Z bojišča se poroča, da se Srbi, Turki in Rusi z vso silo pripravljajo na boj. Na Srbskem mora na vojsko vsak možak od 18. do 60. leta. Turki imajo v Evropi in Aziji na nogah okoli 400.000 mož in glavno moč zbirajo ob Donavi. Rusi pa noč in dan pošiljajo svoje čete proti jugu. Ker železnice ne morejo prevaževati privatnega blaga, oklical se je vladen ukaz, ki določuje, da pošiljateljji niso odgovorni, če blago o pravem času ne dojde na določeni kraj. Tudi zbornica grška je 23. t. m. sprejela predlog, da se oboroži 200.000 mož. — Posebno zanimivo in v političnem oziru tudi jako važno je gledé vzhodnega vprašanja obnašanje judov, ki so jako vneti za Turka. Na Ruskem namreč nimajo toliko pravic kakor državljani, na Rumunskem ne morejo pridobiti zemljišč, in neki Lowy, „tajnik angleško-judovske združbe“, ravno zdaj naznanja, da tudi na Srbskem neka postava od l. 1861 judom ne dovoljuje prostega gibanja, ampak jim dopušča le kupčijo. Vsled tega so judje v Jašu obhajali v shodnici slovesno zahvalnico, ko so Turki Srbe premagali v moravski dolini, in Rusija je pri judovskih bankirjih, pri Rothschildih in drugih, zastonj iskala denarja na posodo, ter ga mora z nekako silo iskati pri lastnih svojih podložnikih.

V nemškem državnem zboru so 23. t. m. obravnavali vprašanje o vradnem jeziku pri sodnijskih razpravah. Poljski poslanci so zahtevali, da naj bo v poljskih okrajih za tiste, ki nemški ne umejo, poljski jezik ravnopraven z nemškim. Pa Slovanom se v nemškem državnem zboru godi ravno tako, kakor drugod; le stranka katoliška je podpirala pravične zahteve Poljakov, katerim se je pa takrat, ko so prišli pod vlado prusko, slovesno obljubilo,

nično vneto duhovščino, nego da bi jo živela vlada, a zato pa tudi za svoje nakane rabila.

O' Connell je bil odločen, pobožen, zvest katolik. Pred vsem svetom je to kazal. Ponosen je bil na ime „papeževce“ ali papista. „Moje srce je po vsem katoliško“. „Bogu, gospodu čast in slava“, opominjal je irsko ljudstvo. Svojega trdnega zaupanja ni stavljaj ošabno v svojo lastno moč. Kadarkoli je pričel kako važno novo delo, poiskal si je pomoči in svéta pri Bogu. Prejemal je vsaki teden ali še pogosteje sv. zakramente; poslušal vsak dan sv. mašo. In od tod je dobival moč, strpljivost, stanovitnost, da je stal kakor pogumen lev brez straha. (Preg. 28, 1.)

Osnovel je po celej Irski katoliška društva, ki so razširjevala njegove blage ideje in navduševala tlačeni narod k neprestanemu bojevanju. Vsled te organizacije in centralizacije raztresenih moči pridobil si je toliko moč, da so se tresli pr d njim celó zmagovalci pri Waterloo. Ljudstvo ga je nepogojno ubogalo. Pri zboru irskih prostovoljcev rekel je neki

umemo na vse strani to zgodovinsko moč, tega posebnega tribuna, kteremu se je posrečilo: utemeljiti na premakljivem življu javnega mnenja in popularitete dijamantni prestol. O' Connell je Irška; on je personifikacija naroda 7 milijonov duš, več let tlačnega ljudstva, ki trpi najstrašnejšo bedo, ki se misliti dá, ki živi v nesreči, ki je preobloženo z revami in bolečinami. O' Connell je Irška, katoliška Irška, ki že čez 300 let leži pomandrana pred nogami protestantske aristokracije, one v svojej srditosti proti katolicizmu nespravljive, zlatá in oblasti nikoli site aristokracije, ki je zvita in neusmiljena, kakor vsaka hudobna od pekoče vesti mučena oblast. O' Connell je Irška in njegov gromeč glas je glas velikega naroda, ki kliče: Dosti, dosti je krivice in tlačenja, dosti trpljenja in sužnosti, dosti lakote in nagosti! Glas je velike množice, ki vreje in je razburkana, kakor vznemirjeni valovi morja pri prvem pišu burje, ki kakor daljni orkan buči, pa je pripravljeno, razširjati strah in razdejanje; ki gromi kakor jek propadov, kadar

da hočejo spoštovati in varovati njihov jezik. Zdaj pa je poslanec Puttkamer trdil, da so Poljaki zgubili vse v dotičnem kraljevem pismu jim obljubljene pravice, ker so se bili l. 1830 vzdignili zoper vlado. Pa izvrstno ga je zavrnil katoliški poslanec Windthorst vprašaje, so li tudi Berolinci vsled punta v letu 1848 zgubili svoje politične prej pridobljene pravice? Tudi je opomnil, kako napačno je stare grehe spravljati na dan, odkar so k slavnim zmagam l. 1870 in 1871 Poljaki ravno toliko pripomogli kakor Nemci. Pa vse ugovarjanje je bilo bob v steno in „liberalci“ so pri glasovanju zavrgli pravični predlog Poljakov.

Izvirni dopisi.

Iz Novomesta, 26. nov. (Cecilijanska slovesnost.) Pogoste so že postale tožbe o slabo vredjenem cerkvenem petji v naši škofiji in vsakdo mora priznati, da so opravičene. Ne bom dokazoval, da je petje po naših cerkvah preveč teatralično, liturgičnega ima pa malo na sebi, izvzemši ljubljanski stolni kor in še par drugih, ki že več let sem pridno reformirajo; povem naj le, da se v najnovejšem času obče čuti neko gibanje in hrepenenje po boljši cerkveni glasbi. Tudi pri nas, kjer zaradi nemile nesloge nobena stvar nima prave rasti, prikazala so se vesela znamenja. — Gospodje, ki na kapitelskem koru navadno sodelujejo, podali so nam danes — v osmini sv. Cecilije — glasbo, ki je vredna sv. kraja. Izvršili so dokaj dobro Zangelno vo mašo za štiri mesečne glasbe in godbo. Vloge so bile: „Exultate Deo“ od ravno tistega in Helwart „Diffusa est gratia“ brez instrumentov. Maša na sebi ni ravno popolnem liturgična, vendar zložena je v cerkvenem duhu, ter se v tem smislu sme rabiti brez skrbi. Posebne lepote je „Kirie“ in „Qui tollis“; instrumenti ne zaterejo pevskega kora, ampak ga le podpirajo; večkrat poje zbor brez spremljevanja, kar se posebno lepo sliši. Organist je med petjem večkrat rabil „pleno Organo“, kar je malo kazilo. „Diffusa“ je izvrstna skladba polna lepih momentov. Zdelo se nam je, da so tudi pevke in pevci peli z večjo razumnostjo in občutkom, in to je veselo znamenje. Pogrešali smo koralnih rezponzorij, ki službo božjo močno povečujejo, ter se lepo strinjajo z mašnikovim petjem. — Pavke in tuši so tedaj v naših cerkvah zaspali; nikdo naj jim ne kali miru, tudi jim ne želimo več prebujenja na svetem kraju, kakor je cerkev. — Naj omenim še, da so

veleč. g. proš sami slovesno sv. mašo služiti blagovolili, ter s tem slovesnost močno povzdignili.

V samostanski cerkvi so pri dijaški maši enako slavili sv. Cecilijo. Mali pa pogumni zbor dijakov se je prav dobro obnašal, zlasti lepo je bilo slišati spodobno spreminjavo glasu: forte, piano, cresc. in decresc. Tudi rezponzoriji so nam vstregali. Le tako naprej oba zbora, da bo sčasoma v Novomestu izgled prave cerkvene glasbe. Ne ozirajte se na nikake okoliščine, ampak le na vzor — povelicanje božje! Z malim se začne, pak se do velicega pride. Hotel Bog, da bi se napravilo za pospeševanje prave cerkvene glaske kako društvo — kako Cecilijansko društvo, da bi prizadeve posameznih korov ne ostale osamele, ampak da bi reformacija postala splošna! Na zdravje! *)

Iz Belgrada, 15. novembra. Danes je že 3 tedne preteklo, kar sem prišel v Belgrad, da bi me sprejeli za vojaškega prostovoljca, in hodel sem iz kancelije v kancelijo, pa sem še vedno to, kar sem bil. Ko sem se predstavil kot dobrovoljec, je bilo prvo vprašanje, če imam „pos“; ko sem ga pokazal, so ga obdržali in moje ime v knjige vpisali ter rekli, da naj se prihodnji dan zopet oglasim. Ko sem drugi dan prišel, se mi je reklo, da naj pridem zopet prihodnji dan, ker nimajo prostora za prostovoljce, ker vojniki iz granice dan za dnevom dohajajo. Pa ti izgovori so se ponavljali vsaki dan. Rekel sem tedaj, da me to čakanje preveč denarja stane in da na zadnje še ne vem, bom li sprejet ali ne. Kapitan mi na to veli iti k ministru, če bi pa ministra doma ne bilo, naj se oglasim pri njegovem tajniku. Ker ministra res ni bilo doma, razložim tajniku vse svoje okoliščine, da že tako dolgo čakam, pa da ne vem, pri čem da sem. Odgovori mi, da tudi ministerstvo ne ve, pri čem da je, samo toliko vemo, je rekel, da dobrovoljcev ne smemo sprejemati, ker Rusov preveč dohaja; tedaj potrpite še nekoliko dni, mogoče, da se zopet vojska prične, potem vas radi sprejmemo. Ko sem mu razložil, da ne morem dolgo čakati, ker preveč denarja potrosim, mi svetuje podati se v Šabac do generala Alimpiča, ki me lahko sprejme, ker do zdaj še nima ukaza, kakoršnega oni v Belgradu. Sklenil sem tedaj iti v Šabac, naj bo že kakor hoče, ker sem vsaj bližje domovine, ako me ne sprejmejo med prostovoljce.

*) Prosimo večkrat kaj.

Vred.

Tukaj namreč nikakor ne kaže ostati, ker n nobenega posla in je ljudi vsake vrste toliko kakor listja, največ pa oficirjev.

Vsaki dan od granice dohajajo vojniki in se vračajo domu. Dobrovoljci na skrivnem zabavljajo čez srbske vojnike in sploh čez narod srbski, ki jih je menda slabo sprejel. Seljaki so jim neki kar v obraz rekli, da zato prihajajo na Srbsko, ker nimajo doma nič jesti; čez vojnike srbske pa zabavljajo, ker so bili v vojski preveč plašni in so bežali, ko so zagledali Turka. Le tuji dobrovoljci, posebno Rusi, so se junaško bojevali, ki pa Srbom kar naravnost v obraz očitajo, kakšni zajci da so, in ruski oficirji imajo veliko truda, da rojake svoje pomirujejo.

V nedeljo sta prišla 2 batalijona Rusov iz Aleksinca, pa ne vem, če je bilo vsih skupaj dvesto ali ne. Tedaj se vidi, koliko so ruski prostovoljci trpeli v vojski. Rusi imajo dosti denarja, in dobro živijo na svoje stroške ter dajo še Srbom dosti denarja zaslužiti. Zato pa tudi brez vse skrbi zabavljajo. Vendar je bilo pa v neki gostilnici že prišlo do neke razprtije, pa tukajšnji jako potrpežljivi policaji so nasprotnike tako lepo pomirili, da so zopet prijatelji postali in prav složni domu šli.

Prostovoljci pa iz vojske prihajajo tako raztrgani, da na vseh straneh platno prodajajo, kterege pa nihče ne kupi. To je žalostno znamenje; za slovo dobi sleherni en dukat, s katerim naj si pomaga, kakor hoče. Nekteri ga še vzeti nočejo in pravijo, če že morajo beračiti, hočejo rajši precej začeti; se ve da, z enim dukatom nihče ne more domu priti.

General Černaev je še zmiraj tukaj v Belgradu, vidim ga vsaki dan, ker se s knezom na sprehod vozi.

Tukajšnje ljudstvo želi, da bi bil mir in da naj bi Rusi na svojo roko začeli vojsko s Turkom; tako govori vsak, kterege o vojski kaj vprašam, nihče ne želi več v vojsko iti, posebno tujci ne. Meni pa bi bilo prav žal, če bi moral domu iti, ne da bi se vdeležil vojske, zato upam, da me bo general Alimpič v Šabacu sprejel. (Kakor slišimo, ga tudi Alimpič ni sprejel. Vredn.)

Talijanskega konzula žena je dobila od nekoliko talijanskih plemenitšev 30.000 glđ. v ta namen, da se v Belgradu napravi kuhinja za siromake, katerih vsaki dan 60 opoldne in zvečer brezplačno dobiva jedilo.

Sneg je že tukaj ves čas, kar sem v Belgradu. —

Steel predsedniku: „Gospod predsednik, jaz sem pripravljen podvreči se v vseh rečeh za ukazom O' Connellovim. Razgovetno rečem: zaukazom, in jaz ponavljam to besedo, ker je pokazal, da zasluži pokorščino. Ako mi O' Connell veli stopiti na podkop strelnega praha, ki se ima sežgati, storim to nemudoma.“

Ko je O' Connell iz ječe prišel in stopil na krasno okinčan voz, kojega je više ko 500.000 ljudi obdajalo, vprašal je nebrojno množico: „Hočete li mi pomagati, da nam ostane pravična, častna, popolna zmaga?“ Zahrumelo je kakor najmočnejši grom: „Da, do smrti!“ Nikdar ni svet videl tako veličastnega prizora. O' Connell bi bil znal le izustiti: „Zgrabite orožje“, in Anglija bi trepetala, ali on ni hotel svoje svete reči omadeževati, hotel je le pravo in pravico.

Podpirali so ga zdatno tudi duhovniki katoliški, katerim je dal prav izvrstno spričevalo rekši: „Narod je z vami, nikoli vas ni zatajil, ker ste mu bili vedno zvesti. Ljudstvo je radostno zadnji grižljev kruha s svojimi mašniki

delilo; povrnilo jim je z vdanostjo in spoštovanjem, ker jih s posvetnimi zakladi ni moglo obdariti. Kje bi se tudi našlo njegovej cerkvi slično duhovništvo? Mi smo preganjani, obsojeni, Saksinec je zanesel v našo domovino razdejanje; a ednako ponosnim svetiščem Palmire, ki se vzdigajo v puščavi, pokazuje se irsko duhovništvo še vedno s svojimi bliščočimi stebri, kojih glava se neba, kojih noge zemlje dotikajo. Cerkve so opustošene in svojega zlatega kinča opljenjene, ozidje se celó podira, a duhovništvo bo veličastno, mogočno in krasno trajalo, kakor popevi angelov, ki bivajo v večnosti, v ktero bode tudi nas cerkev pripeljala. O blaženo bodi preganjanje, ki našo cerkev le še bolj lepotičiš in posvečuješ.“ Duhovniki in posvetnjaki so delali z združenimi močmi. In to skupno delovanje je gotovo jako pospeševalo O' Connellovo prizadevanje. Zmagonosno so se borili proti svojim sovražnikom, dasi tudi niso imeli enakih gmotnih moči v svojih rokah. A blažena sloga je nadomestovala vsak primanjkljev.

Dne 6. avgusta 1875 obhajala je Irska

stoletni rojstni dan svojega rešitelja Daniela O' Connella. Vse dublinsko mesto je bilo praznično oblečeno, krasno okinčano do borne kočice. Zdelo se je, kakor bi bila vsa Irska zbrana v Dublinu; gotovo je vsaj sleherni vas poslala svojega zastopnika. A tudi iz Amerike, Avstralije došli so Irci v ljubljeno domovino k znamenitej svečanosti. Iz raznih dežel prišli so sloviti katoliki, da se vdeležijo redke slovesnosti.

Slava torej O' Connellovemu spominu!

Pri opisovanju tega preslavnega moža 19. veka sem se posluževal teh-le virov:

a) Daniel O'Connell von Reinhold Baumstark. Freiburg. 1873. b) Allgemeine Realencyclopädie. Regensburg. 1847. c) Vermischte Schriften religiösen, philosophischen und literarischen Inhaltes von Jakob Bahnes, übersetzt von Josef Borscht III. Band. d) Zion. Eine Stimme in der Kirche für unsere Zeit. 16. Jahrgang, August-Heft. e) Sonntagsbote VII. Jahrgang. Nr. 24. f) Krajše notice iz raznih časnikov.

M. Napotnik.

Še nekaj! Danes sem bil v neki kavarni in so godci začeli igrati naš „Radeckimars“, kar je Ruse tako povzdignilo, da so bili vsi veseli in godcem ploskali in za vino dajali; tedaj je Radecki marš tudi pri Rusih priljubljen.

Domače novice.

V Ljubljani, 28. novembra.

(Dekanijske konferencije) v Ljubljani 27. t. m. se je vdeležilo 32 duhovnikov. Predsedovali so veleč. g. knez in škof sami.

(XXXVIII. odborova skupščina „Matiče slovenske“) bo v sredo 6. decembra t. l. ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na Bregu. Dnevni red: 1. Prebere in potrdi se zapisnik 37. odborove skupščine. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo odseka za izdavanje knjig. 4. Volitev dveh odbornikov v izvršilni odsek za Costov spominek. 5. Razprava o raznih Matičinih zadevah.

(Prva letošnja beseda v čitalnici ljubljanski) je bila le srednje obiskana, vršila pa se je v obče prav dobro. Posebno odlikoval se je moški zbor. Pri muzikalnih točkah je sodelovala na glasoviru mlada gospica Tratnikova, ki kaže dokaj talenta za ta instrument. V imenu zarad bolehnosti nenazočega predsednika je stopil gospod tajnik na oder in pozdravil nazoče ter izrekel nado, da bodo zimske veselice živahne in da bo pri njih sodelovalo več starih moči.

Razne reči.

— Iz Notranjskega se nam piše: Ta je pa že predebela; v Rovnah na Notranjskem ni niti 10. nov. niti do sedaj nobeden zmrznil, isto tako ne imenovani Mat. Justin, kakor po zmoti poroča tudi 29. Danica. Ni vsega verjeti, ali je pa velika pomota. (Mi smo dotično novico ponatisnili po vradni „Laib. Ztg.“, kjer je bilo celo naštet, kaj da so pri zmrzlem našli. Vred.)

— Na južni železnici mej postajo Bivio in Tržičem (Monfalkone) pripetila bi se bila kmalo prav velika nesreča. Polovica vozov tovornega vlaka odtrgala se je v Biviji in je drdrala za odhajajočim vlakom. Železnični čuvaj, ki je to zapazil, signaliziral je naprej, naj se vlak ustavi, kar se je tudi storilo pri jedni čuvarski postaji blizo Tržiča. A v tem hipu pridirjajo zaostali vozovi s tako silo za vlakom in treščijo s tako močjo v predne vozove, da so se skoro vsi vozovi razsuli. Izmej osebja se ni nikomur nič hudega godilo, ker so še o pravem času iz vozov skočili. Čudil se bode marsikedo, kako so mogli ločeni vozovi sami naprej drdrati. No! ker pelja tukaj železnični tir navzdol.

— Na sadje- in vinorejski šoli blizu Maribora se bodo od 11.—16. dec. 1876 vršila predavanja o kletarstvu za goste. Vsaki dan bo od 10.—12. ure dopoldne poduk, popoldne pa praktično razkazivanje. Vodil jih in predaval bo strokovnjaški učitelj g. Henrik Kalman. Predavanj se zamore vdeležiti vsak štajarec, ki je 18 let star. Toda poslušalcev se ne sprejme več nego 20. Kdor se želi vdeležiti, naj se do 7. decembra pri ravnateljstvu šole pismeno oglasi.

— Obsojen na 9 let težke ječe bil je pri celjski sodnji Marka Čeh od sv. Lenarta v slov. goricah, ker je svojo pasterkinjo zavolj 3000 fl. hotel z žveplom zastrupiti. G. Majer pa je bil enoglasno za nekrivega spoznan.

— „Vaterlandov“ odgovorni vrednik, baron Rudolf Mandorff, je bil 24.

t. m. zopet obsojen na tri mesece ječe in 100 gld. globe, češ, da je z nekim člankom žalil čast vrednikov „N. fr. Presse“, ker jim je očital podkupljivost. Baron Mandorff, ki je bil nedavno zarad nekega članka obsojen na 4 mesece ječe, je naznanil pritožbo zoper to razsodbo.

— Slovanski študentje v Pragiso odgovorili madjarskim na njih demonstracije, da se vjemajo z Jugoslovani po naravnem in svetem zakonu v sočutji, ker so si bratje in kri ni voda, ker so oni ohranili Evropi in branili s svojo krvijo prosveto ali oliko, ker se tudi sedaj bojujejo za pravico in svobodo, in ker imajo na strani svoji v tem vse izobražene narode. In českoslovanski študentje na Dunaju so 10. nov. javno razodeli svojo popolnoma pritrjenje temu dostojnemu odgovoru.

— Zavarovalno društvo „Donau“ je nedavno priobčilo račun za čas od 1. januarija do konca septembra 1876. Iz tega računa je razvidno, kako društvo vsestransko napreduje. Pri oddelku za ogenj prejelo je od 717,058.241 gld. zavarovane istine 1,665.215 gld. premije. Po odbitih stroških za protizavarovanja in izplačevanje ostane društvu čiste premije 826.821 gld. Škod je imelo plačati 964, za ktere se je počez v proračun stavilo 715.208 gld., ki bodo pa najbrže znašale le 290.000 gld. Pri oddelku za prevaževanje znašala je čista premija 121.284 gld.; za 4472 poškodovanj se je odločilo 79.366 gld., pa bodo najbrže znašala le 57.231 gld. Pri zavarovanju zoper točo si je društvo od 191.522 gld. vplačane premije pridržalo le 43.279 gld., za 1035 poškodovanj pa, ki znašajo okoli 21.279 gld., je v reservo stavilo 384.799 gld. Pri zavarovanju na življenje znaša čista premija z rezervnim zakladom vred 1,755.968 gld., od katerih se je za 130 poškodovanj v proračun vzelo 141.813 gld., plačalo pa se bode najbrže le 110.563 gld. Primeroma z izkazom 30. sept. 1875 prejelo je društvo po odbitih stroških za protizavarovanje pri oddelku za ogenj 35.09 gld. več, škod pa je plačalo za 61.432 gld. več od l. 1875. Pri oddelku za prevaževanje je prejelo 8.029 gld. manj, škod pa je plačalo za 18.010 gld. več od lan-

skega leta. Pri oddelku zoper točo znašajo dohodki za 4.533 gld. več, škode pa za 21.926 gld. manj, in pri oddelku za življenje znašajo dohodki za 4.826 gld. več, stroški pa za 4.533 gld. manj od l. 1875, pri izplačevanju letnin pa so se stroški pomnožili za 829 gld. 48 kr., kar najbolj jasno priča, da društvo „Donau“ je eno najbolj trdnih in zanesljivih društev domačih in vnanjih.

— 215.000 ljudi poginilo! Strašna nevihta je 31. oktobra razsajala na Bengalskem v vzhodni Indiji ter pokončala 215.000 ljudi. Nastala je po noči, ko so ljudje že spali, ter razburila morje, ki je nenadoma 3 otoke tako zalilo, da je voda na nekterih krajih narastla čez 3 sežnje visoko. Ljudje so bežali na strehe, pa nevihta je strehe raztrgala in reveže vrgla v morje, kjer so vtonili. Bolj srečni so bili tisti, ki so splezali na drevesa, ker so rešili vsaj življenje. Živina je vsa poginila, in ker je voda odnesla čolnove, si ljudje niso mogli pomagati, dokler jim iz sosednjih krajev niso na pomoč prihiteli. Tudi pridelke jim je voda skoraj vse vničila, zato so se osnovala posebna društva, ki za reveže nabirajo milodare. Ko je voda upadla, bil je povsod velik nered in priklatili so se roparji, ki so odnašali, kar so le mogli, pa gosposke so kmalo zopet naredile red in pomirili razburjeno ljudstvo.

— Zmota. „Jeli res, sosed, da se pri vas dobi dobro mleko, kajti že nekaj dni slišim kravo mukati.“ — „Kaj še! odgovori nato sosed, to je le moj mož, — uči se igrati na fagot.“

Umrli so:

Od 24. do 26. nov. Nace Zorman, kolar, 40 l., v boln., za vnetjem možganov. Urša Grum, del. žena, 36 l., v boln., za jetiko. Marija Lipori, zaseb., 66 l., za vtriplj. pljuč. Jožef Vrhovec, gostac, 65 l., za pljučnico. Urša Mihelič, 29 l., za vtriplj. pljuč. Alojzij Paternoster, mizar, 27 l., za jetiko. Neža Kos, grunt. žena, 45 l., za vtriplj. pljuč. Janez Mihevc, zasebnik, 68 l., za uremijo.

Telegrafične denarne cene 27. novembra.

Papirna renta 61.10 — Srebrna renta 66.80 — 1860letno državno posejilo 109 — — Bankine akcije 820 — Kreditne akcije 139.30 — London 126.60 — Srebro 112.80 — Ces. kr. cekini 6 — — 20frankov 10 11.

Nova slika.

Izšla je v Beču velika in umetniško izdelana slika

Srbski vojskovodje v srbsko-turški vojski.

Milan M. Obrenović IV. Nikola I. Petrovič Njeguš.

Generali: M. G. Černjajev, Ranko Alimpič, Franjo Zach, in Kosta S. Protić. — Vojvode: Petar Vukotić, Božo Petrovič, Ilija Plamenac, in Mašo Vrbica. — Obersti (polkovniki): Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Antić, Teša Nikolić, Valdemar Beker, Milojko Lešjanin. — Oberstlajtnanti (podpolkovniki): Sava Grujić, Vlajković, Kosta Bučević, Gruja Mišković. — Major Paja Putnik in arhimandrit N. Dučić.

Slika ima 22 verno po fotografiji narejenih podob z grbom Srbije in Črnegore.

Sliko je litografiral A. Šubert.

Slika je 53 centimetrov visoka in 90 centimetrov široka.

Cena slike je 1 gld. 20 kr.

Naročnina se pošilja na adresu:

(68—5)

P. Janković, Wien VIII., Piaristengasse Nr. 49.

Denarji naj se pošljejo v frankiranih pismih ali po poštni nakaznici. Komur je drago, naj na listnici pové, če naj se mu pošlje proti poštnemu povzetju (Nachnahme).

Klor za gotov denar naroči 10 podob, dobi podobe po 1 gld. in frankirano po pošti.

Cena tej veliki in umetniško izdelani podobi je tako majhna, da si je vsak lahko naroči.

Brez te slike naj nihče ne bo, ki se zanima za srbsko in črnogorsko vojsko z državo turško.